

TEATRU

MALTA

Žiguzajg

Arts Festival for Children & Young People

**RESOURCE PACK:
STUDENTI**

LARINGA MEKKANIKA

A CLOCKWORK ORANGE ta' ANTHONY BURGESS

TEATRU

MALTA

ŽIGUŽAJG

Arts Festival for Children & Young People

03

Il-produzzjoni ta' *Laringa Mekkanika*
Il-festival ta' Žigužajg

04

Teatru Malta
Għaliex il-*Laringa Mekkanika*?

05

Min hu l-awtur?
Min se jieħu sehem?

06

Issa propjament, x'inhi din il-*Laringa Mekkanika*?

08

Id-direttur u l-viżjoni tiegħu

TEATRU

MALTA

Žiguzajg

Arts Festival for Children & Young People

Il-produzzjoni ta' *Laringa Mekkanika*

Il-produzzjoni *Laringa Mekkanika* qed tiġi mtella' bejn il-Ħamis 21 ta' Novembru u l-Ħadd 24 ta' Novembru 2019 fil-Valletta Campus Theatre. Din hija ko-produzzjoni

bejn Teatru Malta u Žiguzajg, Festival Internazzjonali tal-Arti għat-Tfal u għaž-Žgħažagħ.

Il-festival ta' Žiguzajg

Il-viżjoni tal-Festival huwa li tqarreb lit-tfal u liž-žgħažagħ lejn iċ-ċentru tal-ekoloġija kreattiva Maltija. Dan l-għan jintlaħaq permezz ta':

- programm li jittella' kull sena ta' livell artistiku ferm għoli li jiċċelebra l-kreattività u d-diversità fl-arti;
- kultivazzjoni tal-iżvilupp tal-udjenza u l-partecipazzjoni tagħha permezz tal-attivitajiet imfasslin;
- opportunitajiet professjonali għall-iżvilupp ta' artisti li qegħdin ifittxu

li jaħdmu fis-settur;

- iżvilupp ta' ripertorju ta' xogħolijiet kreattivi għat-tfal u għaž-žgħažagħ;
- promozzjoni tal-inkluzzjoni soċjali u tal-aċċessibilità fl-industrija kreattiva;
- ħolqien ta' networks u kollaborazzjonijiet internazzjonali ma' sħab ta' natrua strateġika.

Għal iktar tagħrif u informazzjoni:
<https://www.ziguzajg.org/schools/>.

TEATRU

MALTA

ŽIGUŽAJG

Arts Festival for Children & Young People

Teatru Malta

Teatru Malta huwa l-ewwel Teatru Nazzjonali ta' Malta mingħajr hitan. Nistħajjilkom tistaqsu, x'jiġifieri mingħajr hitan? Ħa nispegawlkom:

- Mingħajr hitan tfisser li ma jkunx hemm limitazzjonijiet, biex jinholq teatru li jhoss il-polz tal-udjenja. Irridu nkunu innovattivi għalkollox u rilevanti. Irridu noholqu teatru li tibqa' tiftakru.

- Mingħajr hitan tfisser aktar libertà li jinholq xogħol li tixtieq tara int. Ahna nemmnu li hemm aktar minn udjenja waħda hemm barra, għalhekk qed noholqu xogħol għal kulhadd. Xogħol li bih qalbek tinda tħabbat.
- Mingħajr hitan tfisser li int dejjem mistieden.

Għaliex il-*Laringa Mekkanika*?

Il-*Laringa Mekkanika* huwa xogħol teatrali li jesplora l-għażla li għandhom ż-żgħażaġh quddiemhom f'dinja mimlija vjolenza. Kemm Teatru Malta, kif ukoll il-Festival ta' Žigužajg, dejjem emmnu li t-teatru huwa għodda b'saħħitha, li permezz tal-kreattività, tista' titkellem, u tgħin

lill-udjenzi jirrifletu, dwar dawn it-temi tas-soċjetà kontemporanja. Dan il-ktejjeb huwa miktub għaż-żgħżagħ li ħa jaraw din il-produzzjoni biex jhegġiġhom iktar biex jirrifletu fuq dan ix-xogħol b'lingwaġġ li jappella għalihom.

TEATRU

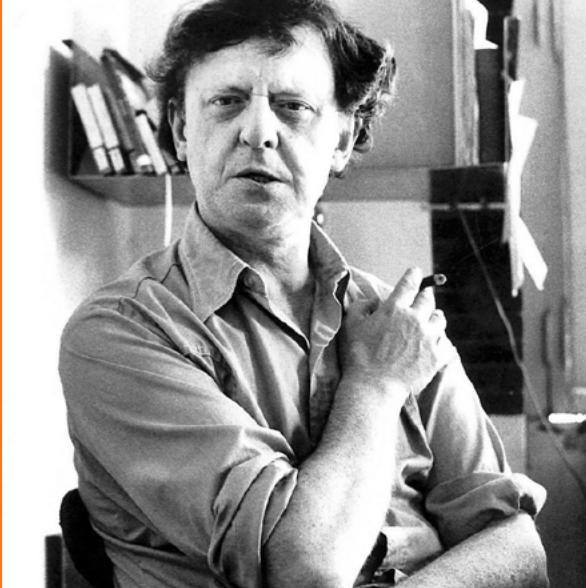
MALTA

ŽIGUŽAJG

Arts Festival for Children & Young People

Min hu l-awtur?

Anthony Burgess huwa kittieb li twieled l-Ingilterra fl-1917. Hafna mill-kitbiet tiegħu huma ta' natura komika. *A Clockwork Orange* huwa bla dubju l-iktar xogħol famuż tiegħu. Fost xogħlijiet oħra li jibqa' mfakra għalihom insibu l-iscreenplay tas-serje televiżiva *Jesus of Nazareth*. Ix-xogħlijiet tiegħu jgħieghluna jaħsbu fuq mistoqsijiet important ħafna tal-ħajja. Kien ukoll kompożitur tal-mużika. Burgess miet fl-1993.

Min se jieħu sehem?

Alex

Jamie Cardona

Atturi f'partijiet varjati

Benjamin Abela

Mike Basmadjian

Monique Dimech Genuis

Stephen Mintoff

Paul Portelli

Charlotte Stafrace

Mariele Zammit

Issa propjament, x'inhni din il-*Laringa Mekkanika*?

A Clockwork Orange - Stanley Kubrick (1971)

Forsi xi wħud minnkom semgħu bil-film *A Clockwork Orange* tal-famuż direttur Stanley Kubrick. Oħrajn forsi qraw il-ktieb bl-istess titlu miktub minn Anthony Burgess. U forsi oħrajn minnkom qatt ma semgħu bih. Ma jimpurtax. Ejja nibdew mill-bidu.

Laringa Mekkanika hija plej ibbażata fuq il-ktieb *A Clockwork Orange*, li nkiteb fl-1962. Dan il-ktieb ġie adattat f'plej mill-awtur stess u mibdul fi film fl-1971. Imma bħalma jiġri ta' spiss l-istorja tal-ktieb (u l-plej) u tal-film, huma xi ftit differenti minn xulxin. Fil-fatt it-tmiem huwa differenti! Il-verżjoni li ħa taraw intom hija leali għall-ktieb oriġinali. Il-plej, maqluba għall-Malti minn Wayne Flask, hi taħt id-direzzjoni ta' Sean Buhagiar u fiha għadd ta' atturi bravissimi.

Imma l-istorja interessanti?

U mhux ovvja! Il-ktieb hu kkonsidrat wieħed mill-aqwa kotba tas-seklu għoxrin skont it-Times Magazine u l-film ta' Kubrick kien nominat għal xebgħa Oscars, fosthom l-aħjar film tas-sena.

Bażikament l-istorja qed iseħħ fil-futur qarib. Il-protagonist huwa Alex, teenager mmexxi l-gang tiegħu li jgħoxxew iduru l-belt u jwettqu atti ta' vjolenza għall-gost. Alex huwa wkoll iffissati fuq il-mużika ta' Beethoven. (Vjolenza u Beethoven? Kif jista' jkun? Issa taraw... Ftit suspense dejjem jagħmel tajjeb.)

Imma darba minnhom jinqabad, u meta jispiċċa l-ħabs jibdew jagħmlu esperimenti fuqu biex ifejquh mill-kilba għall-vjolenza li għandu. Tgħid ifejquh? U fuq kollox, sewwa li jagħmlu dawn l-esperimenti fuqu? U lilu, u żgħażaġħ bħalu, tajjeb li nħalluhom iħufu fit-toroq tagħna u jweġġgħu lin-nies, hekk, għalxejn b'xejn? Dawn huma l-mistoqsijiet li din l-istorja ħa ġġiegħlkom isaqsu waqt, u wara, li taraw din il-plej tal-ġenn.

Vera li l-kliem tal-plej huwa stramb? U li fiħ ukoll...

Tinsewx x'għidna. Il-plej qed iseħħ fil-futur qarib. Allura ż-żgħażaġħ żviluppaw il-kliem tagħhom. Mhemmx għalfejn tiskantaw. Ġieli anki intom stess tagħmluha din. Qatt għidtu xi haġa quddiem il-ġenituri jew iz-zijiet, u huma fehmukom mod, imma »

intom kontu qed t'fissru xi haġa oħra? Alex u sħabu jagħmlu l-istess. Imma mal-ewwel tibdew tifhmuhom. Għax jużaw kliem vera *cool*.

Vera wkoll li jużaw xi kliem hażin. (Bħalma jużaw ħafna nies oħra fit-triq!) Jiġifieri aħna ġejjin naraw plej ma' tal-iskola li fiha kliem hażin? Dawn xi b'cejjeċ huma? Mela d-dinja nqelbet ta' taħt fuq? Lanqas xejn! Suppost kollha kemm intom tistudjaw il-letteratura l-iskola. Kittieba kbar jużaw kliem hażin jew riferenzi ta' natura sesswali, fosthom Shakespeare (qatt ma ndunajt? Mela mur iġri sal-librerija issa stess), Scott Fitzgerald u George Orwell, fost tant oħran. Hemm għalfejn? Il-letteratura titkellem dwar il-ħajja u spiss tuża l-kliem u l-ħsibijiet li nużaw fil-ħajja ta' kuljum. Kif tista' tgħallimna l-letteratura jekk ma tagħmilx hekk? Imma din tagħmilha bl-iskop li tagħmilna persuni aħjar. Dan huwa l-għan ukoll ta' *Laringa Mekkanika*.

Issa aħna x'jimpurtana minn ktieb li nkiteb kwazi sittin sena ilu?

Għax dan hija storja li ma tixjieħ qatt! It-temi li hemm fil-ktieb, u fil-plej, għadhom iqanqlu ħafna ħsibijiet. Jiena nasal biex ngħid li din il-plej hija iktar rilevanti illum milli kienet meta ħarġet għall-ewwel darba. Fid-dinja li qed ngħixu fiha, kif ukoll f'pajjiżna, vjolenza mhommx? Intom, toħorġu fil-wikends u xeni ta' ġlied

żgur li rajtu. U jekk ma rajtuhomx, smajtu bihom. U bħall-gang ta' Alex hawn ħafna żgħażaġħ li sfortunatament il-vjolenza tagħtihom gost. Jekk mhux fil-ħajja ta' kuljum, fid-dinja virtwali. Fix-xeni ta' logħob diġitali li spiss nhedew fihom għal sigħat twal. Il-bniedem huwa annimal vjolenti, u din il-plej turina kif kull wieħed u waħda minna taf tkun vittima ta' dan l-instint.

Imma l-plej isaqsina wkoll x'jedd għandu l-pajjiż ta' kif għandu jedukana fejn jidhlu l-instinti tagħna. Naħseb naqblu li l-vjolenza mhux tajba. (Naqblu jew le?) Imma nemmnu wkoll li għandna d-dritt għall-opinjoni u l-espressjoni tagħna. Kollha kemm aħna għandna l-libertà u nissieltu għaliha meta tiġi mhedda. Allura l-istat jista' jieħu deċizzjonijiet estremi bħalma jagħmlu f'*Laringa Mekkanika* biex 'jeduka'? Tgħiduli, fejn sejjer b'rasek? Mela f'Malta jsiru dawn l-esperimenti? Lanqas xejn. Imma f'pajjiżi oħra saru u għadhom jsiru. (Fittex ftit fuq Google u tara). U wara kollox sa tletin sena ilu xi daqqa ta' riga fuq idejk kont taqlagħha l-iskola f'Malta jekk toqgħod imqareb. *Laringa Mekkanika* ma tagħtiex risposti fuq dawn is-sitwazzjonijiet. Imma tqajjem ħafna mistoqsijiet!

U għaliex it-titlu *Laringa Mekkanika*?

Kemm tridu tkunu tafu xorti? Araw il-plej, u ssiru tafu. Żgur li ma jiddispaċikomx!

Id-direttur u l-vizjoni tiegħu

Imma tajjeb kemm hu tajjeb l-iskript, plej, biex tirnexxi għandha bżonn direttur tajjeb. Kollox iħoll u jorbot mid-direttur u l-laqta li jagħti lill-plej. Fortunatament, *Laringa Mekkanika*, qiegħda f'idejn tajbin u sodi. Mort nitkixxef biex nara x'be ħsiebu jagħmel b'din il-plej Sean Buhagiar, u b'liema ideat kien ħa joħroġ bihom. Għax is-sur Buhagiar qatt ma taf biex ħa joħroġ. Imma li naf żgur huwa li dejjem joħroġ b'ideat tal-ġenn. (Tiftakru x'għamlu b'*Raymond Fight Beck* u *The Crucible*? Jekk ma rajtuhomx, tliftu tnejn mill-iktar produzzjonijiet interessanti li ttellgħu f'dawn l-aħħar snin f'Malta).

- Skont is-sur Buhagiar din il-plej mhix dwar il-vjolenza, imma dwar l-għażla. Nagħmlu x'nagħmlu f'ħajjitna dejjem nistgħu nagħzlu li nagħmluha jew le. Il-mazz tal-karti f'idejna!

(Qisha ġejja xi lesson tal-ethics jew tal-PSD din!)

- Imma s-sur Buhagiar mhux ħa jieqaf hemm. Il-plej hija mimlija mużika, sal-punt li skont id-direttur qed isejjilha *musical*. It-teatru u l-palk ħa jkunu mibdulin f'*club*, b'mużika li tappella liż-żgħżagħ.

(Wow! Altru mhux lezzjoni l-iskola din ħa tkun!)

- Is-sur Buhagiar ħa jużaw dik li fit-teatru

ngħidulha t-teknika Brextjana (kemm hi kelma tqila din!), voldieri li bħala udjenza l-ħin kollu ħa jfakkrukom li qed taraw plej. (U għaliex? Għalissa mhux ħa ngħidilkom għaliex. Tifhmuha l-għaliex żgur meta taraw il-plej). Kollox ħa jkun eżagerata. Kostumi qishom ġejjin mill-cartoons. Azzjonijiet kbar u grotteski. Skrins mad-dawra tal-palk. Tgħoxxew b'dak li taraw.

(Għidtilkom mill-bidu nett li ħa tiegħdu buzz f'dil-produzzjoni.)

- Imma din it-teknika s-sur Buhagiar mhux ħa jużaha biss biex ipaxxi l-għajn »

bil-kuluri u bil-movimenti. Il-messaġġ irid jaasal b'mod qawwi u sħiħ. Jekk l-azzjonijiet li ħa jagħmlu l-atturi ħa jkunu kbar u kkjografati, ir-reazzjonijiet tal-karattri li ħa jgarrbu l-vjolenza ħa tidher awtentika. Għax fuq l-iskrins il-kbra ħa jidhru close-ups ta' wiċċhom biex naraw minn xiex ikunu għaddejjin u nkunu nistgħu naħsbu iktar fuq it-temi li din il-plej qed tesplora.

(OK, forsi ma fhimtux għal kollox kif ħa taħdem din il-biċċa xogħol, imma nagħtikom garanzija li ħa timpresjonaw ruħkom!)

- U bħalma jagħmel is-soltu s-sur Buħagiar għandu miegħu tim eċċezzjonali. Jekk tagħtu daqqa t'għajn lejn il-lista fil-bidu ta' dan il-ktejjeb żgur li ħa tagħrfu l-ismijiet ta' atturi

kbar, kif ukoll nies bravi ħafna wara l-kwinti. L-atturi huma taħlita ta' atturi b'esperjenza, kif ukoll atturi żgħżagħ li huma dinamiċi tassew.

(Fi ftit kliem, għandkom siegħa li ħa tgħaddi qisha ziffa u li fiha ħa tieħdu gost żgur!)

Mela, issa agħlqu tikka dan il-ktejjeb u nistidinkom biex taraw din il-*Laringa Mekkanika*.

(Il-parti fuq l-aħħar paġna huma ftit mistoqsijiet ta' riflessjoni għal wara l-plej. Issa nispera li għax għidtilkom biex tarawhom wara ma tispicċawx taqrawhom issa! Għax vera l-każ li kollox kontra d-dinja tagħmlu intom ż-żgħżagħ, xi ftit jew wisq qiskom bħal Alex!)

Heqqan ħafna li nsir naf x'jidhrilkom!